

Informacje o książce

Autor: Tomasz Bohun

Wydawca: Bellona

Seria: Historyczne Bitwy

Rok wydania: 2005 (I wyd.), 2007 (II wyd.)

Stron: 279

Wymiary: 19,6 x 12,5 x 1,5 cm

Oprawa: miękka

ISBN: 83-11-10085-3

Recenzja

Wydarzenia roku 1612 w Moskwie zajmują ważne miejsce w polskiej, ale przede wszystkim rosyjskiej mitologii historycznej. Paradoksalnie trudno jednak o dobre, przystępne i opisujące je w rzeczowy sposób książki. Taką pozycją jest wydana przez Bellonę w ramach serii *Historyczne Bitwy*

książka „Moskwa 1612” autorstwa Tomasza Bohuna.

Tytuł jest nieco mylący. Podobnie jak w przypadku innych HB-ków otrzymujemy ogólny opis konfliktu wraz z jego tłem. W tym wypadku poznamy w skrócie historię kolejnych awantur związanych z pojawiającymi się pretendentami do carskiego tronu – samozwańcami. We wprowadzeniu, zajmującym znaczną część książki, pobieżnie dowiemy się również o kampanii kłuszyńskiej 1610 roku, czy oblężeniu Smoleńska przez wojska polskie. Autor starał się, aby nie zaburzyć proporcji, jednak ilość zdarzeń, które trzeba było wyjaśnić, aby dotrzeć do oblężenia Moskwy przez rosyjskie pierwsze i drugie pospolite ruszenie jest rzeczywiście znaczna.

Nie oznacza to jednak, że same walki z lat 1611 i 1612 potraktowano po macoszemu. Uwagę zwracają przede wszystkim znakomity opis ówczesnej Moskwy oraz przejrzyste plany umocnień poszczególnych jej części, w tym pełniącego funkcję siedziby władz Kremla. Wiedza autora na ich temat robi wrażenie. Omówione zostały na przykład wszystkie główne baszty oraz ich konstrukcje, a także różnorodne budynki pełniące funkcje obronne. Bohun opisał

także charakter poszczególnych dzielnic wraz ze znajdującymi się w nich najważniejszymi obiektami. Bardzo pomocne są tu mapy i ryciny. To co w innych książkach serii HB stanowiło raczej słabą stronę tutaj wykonano bez zarzutu.

Sam opis walk także zasługuje na pochwałę. Brak tu zbędnych dygresji i zbaczania z tematu. W kilku miejscach pojawiają się wprawdzie niepotrzebne powtórzenia, ale nie psuje to ogólnie dobrego wrażenia. Autor starał się, co ważne, opisać wydarzenia w sposób neutralny, opierając się na materiałach źródłowych. Nie snuje przy tym domysłów i w miejscach, w których brak jest dostatecznej wiedzy na temat faktycznego przebiegu starć otwarcie o tym pisze, zaznaczając że część opisów opiera się na domysłach. Bardzo istotne jest również przedstawienie przez Bohuna konfliktów zarówno wśród oblężonych dowódców polskich, jak i jeszcze poważniejszych między przywódcami różnych frakcji w ramach moskiewskiego pierwszego i drugiego pospolitego ruszenia, prowadzących nawet do zdrad, prób zamachów czy działań na rzecz klęski rywali w walce.

Mapy starć trwających między wojskami Jana Karola Chodkiewicza oraz dowódcy drugiego pospolitego ruszenia Pożarskiego są bardzo czytelne i stanowią cenny dodatek do opisów. Próbę przeprowadzenia odsieczy Kremla przedstawiono bardzo obrazowo, dzięki czemu książkę czyta się bardzo dobrze.

Wrażenie robi również bibliografia, bardzo obszerna w porównaniu z tą w innych pozycjach z serii HB. Autor korzystał z wielu źródeł rękopiśmiennych oraz opracowań, przedstawiających konflikt zarówno z polskiej, jak i moskiewskiej strony. Wśród przywoływanych źródeł znaczną rolę odgrywają właśnie tytuły rosyjskojęzyczne.

W zasadzie uwagi można mieć tylko do tego, że Bohun nie dość dokładnie przedstawił stosowaną w początkach XVII wieku taktykę wojsk polskich i moskiewskich oraz różne ich formacje. Dlatego początkujący czytelnik będzie musiał sięgnąć po jakieś pozycje uzupełniające jego wiedzę. Z drugiej strony, dla czytelnika znającego inne tytuły, choćby z cyklu HB, dotyczące wojen polsko-moskiewskich, będzie to plusem, ponieważ nie będzie czytał po raz kolejny o tym samym.

„Moskwę 1612” można śmiało polecić wszystkim miłośnikom tego okresu historycznego. Jest to jeden z lepszych tytułów, niestety bardzo nierównego pod względem jakości, cyklu HB. Bellona zapowiedziała nawet jego wznowienie, co akurat w tym przypadku należy ocenić pozytywnie.

Autor: *Cisza*

Opublikowano 24.10.2012 r.